

Nr 739

Av herr **Sveningsson m. fl.**, om utredning angående glesbygdernas problem.

(Lika lydande med motion nr 829 i Andra kammaren)

För landsbygden har det senaste beslutet om det svenska jordbrukets framtid kommit att medföra avsevärda bekymmer. Resultatet av beslutet blir att stora delar av vårt land blir glesbygd med långa avstånd mellan gårdarna.

I vissa trakter kan det bli rena ödebygdsområden med en och annan fast bosatt familj. Även om befolkningen tunnast ut kommer det med sannolikhet alltid att leva människor även här. Den planering som sker och de åtgärder som vidtages måste ha som utgångspunkt att det även i framtiden skall bo kvar människor i glesbygderna.

Det är angeläget att vårt vidsträckt land inte för framtiden kommer att bestå av stora ödebygdsområden med befolkningen huvudsakligen koncentrerad till större tätorter. Det är nämligen ett gemensamt intresse att det alltid kommer att finnas människor i glesbygderna.

Genom den nedläggning av jordbruket som redan skett och som kommer att fortsätta länge än blir det allt svårare och kostbarare att ordna transporter av jordbrukets produkter såsom mjölk, slaktdjur o. s. v. Det blir även svårare att transportera ut viktiga förnödenheter till jordbruket.

Efter beslut av 1968 års riksdag har, inom ramen för två anslag på vardera 5 miljoner kronor, en försöksverksamhet påbörjats i begränsade glesbygdsområden. Medlen användes dels till särskilda stödåtgärder i glesbygderna, dels till förbättrad service åt åldringar och handikappade. Företagareföreningarna fick ett anslag på 5 miljoner kronor för att stimulera hemarbetet.

Det har gjorts en särskild utredning om norrlandskommunernas kommunikationer och transportförsörjningen. Beträffande nödvändiga transporter och kommunikationer gäller detta problem alla glesbygder. Det blir allt svårare särskilt för gamla, handikappade och billösa att klara kommunikationer och dagligförsörjning i glesbygderna.

Den under innevarande budgetår påbörjade försöksverksamheten genom olika statliga stödåtgärder i glesbygderna skall enligt förslag i årets statsverksproposition fortsätta.

De åtgärder som staten vidtager hälsas med tillfredsställelse men leder

dock inte till en slutlig lösning av glesbygdsproblemen. Att upprätthålla en normal tillvaro i glesbygderna genom knappt tillmätta statsmedel är inte möjligt.

I glesbygderna kommer med stor sannolikhet att finnas en del människor som under fritid och semestertid söker sig dit ut för att finna avkoppling och rekreation. Även för dessa besök måste finnas vissa serviceanordningar. De fritidsboende på landsbygden kommer säkert så småningom att ställa vissa krav på att inte bli fullständigt isolerade. Från landskapsvårdande synpunkt kan en väl inpassad glesbebyggelse ofta var en tillgång speciellt om man därmed lyckas rädda öppna gläntor för förbuskning. Men även glesbebyggelsen behöver planeras. Det är lämpligt att den koncentreras till vissa för landskapsbilden och planeringen lämpliga delar. Drömmen om den egna stugan vid en sjö eller i ett leende jordbrukslandskap färgar allttjämt många människors tänkande.

Vi har i vårt vidsträckta land stora möjligheter till friluftsliv. De möjligheter som finns i vår svenska natur bör väl tillvaratagas och förvaltas. Vi kan även räkna med att ett stort antal medborgare under fritid och semestertid önskar en vistelse i enskildhet och orörd natur. Detta förhållande bör beaktas vid planeringen av vårt samhälle. Om den stora avfolkningen i glesbygderna inte kan bromsas, måste vi på allt sätt underlätta för befolkningen att få en rimlig samhällsservice.

För glesbygderna har det en stor betydelse om 1967 års jordbruksbeslut kan ändras så att även deltidsjordbruken kan få det allmännas stöd. Det är angeläget att statlig garanti för lån och investeringar kan lämnas till deltidsjordbrukare. För de många människor som önskar vistas på landsbygden under sin fritid blir tillvaron där mera trivsam om det finns kvar en bofast befolkning. Om ett större antal bofasta familjer finns kvar kan också en viss service behållas, som annars blott kommer att finnas på ett längre avstånd.

Även landskapsvårdande synpunkter talar för att deltidsjordbruken bevaras. Dessa är ofta en förutsättning för att bygden skall kunna hållas öppen. En alltför stor uttunning av befolkningen inom landsbygdsområden har nackdelar även för tätorternas befolkning om denna skall utnyttja landsbygdens rekreations- och trivselyrden.

Det bör även uppmärksammas att när 1967 års jordbrukspolitik nu förs ut i praktiska livet så vållar tillämpningen av detta beslut stora bekymmer. Den praktiska tillämpningen av detta jordbruksbeslut visar att om inga ändrade regler blir tillämpade så leder utvecklingen till att många socknar och kommuner blir helt utan jordbruk. Inför dessa dystra utsikter känner människorna i nedläggningsbygderna stor oro för framtiden. Landsbygdens folk reagerar mycket kraftigt mot de planer som nu håller på att förverk-

ligas. Med kraft tillbakavisas den prognos som lantbruksstyrelsen har upprättat till riktunkt för jordbrukspolitiken.

I skogsbygderna bör en mindre areal än 50 hektar odlad jord kunna godtagas som förutsättning för ett framtida jordbruk. En kombination av jord och skog är en lämplig företagsform och bör stödjas. Skogen kan i många fall fylla ut inkomsterna där enbart åkerjorden inte räcker till. Jordbruk och skogsbruk på samma fastighet måste komma med vid bedömningen av jordbrukets framtida möjligheter.

Det bör uppmärksammas att samarbetet mellan jordbruket och övrigt näringsliv i alltför liten utsträckning blivit föremål för uppmärksamhet — detta trots att kommunalmän i allmänhet är fullt införstådda med att en utplåning av jordbruket kommer att få allvarliga följder även för industri och övrig verksamhet inom kommunen.

Frågan om hur människorna i glesbygderna skall kunna leva vidare är av stor betydelse. Inte minst hur medborgare i dessa bygder skall kunna få en fortlöpande god service är en fråga av sådan storleksordning att den bör bli föremål för parlamentarisk utredning.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om tillsättande av en parlamentarisk utredning för de speciella problem som sammanhänger med glesbygderna.

Stockholm den 28 januari 1969

Ragnar Sveningsson (m) Gunnar Hübinette (m) Carl Eskilsson (m)

Arne Svenungsson (m) Vilhelm Erik Carlsson (m) Bertil Strandberg (m)

Gunvor Stenberg (m) Holge Ottosson (m) Ebbe Ohlsson (m)

N. Yngve Nilsson (m)

Lars Schött (m)
